

приниження та осліплення. У цьому стані Корвін вигукує прокляття. Як філолог, Р.Желязні звертається до магічного аспекту мови, наділяючи руйнівною силою слова, вимовлені амберитами. Тож Корвін, спочатку будучи переконаним, що саме він став причиною прориву кордону між світами Порядку й Хаосу, відкриває в собі всеосяжну любов до Амберу, а отже й всього Всесвіту, починає усвідомлювати справжні почуття до членів своєї родини. Ганелон, маску якого одягає король Оберон, стає справжнім другом Корвіна, хоча раніше вони були ворогами. Він прощає і відпускає батька: «Я так довго ненавидів тебе, так довго звинувачував. Тепер це у минулому і від цих почуттів не лишилося й сліду [...] Ганелон – батько – давній друг і ворог, я прощаюся з тобою. ... Я сумуватиму за тобою» [2, с. 430].

Прощаючись зі зрадником-Брандом, Корвін спочатку не може відпустити біль і злобу, але потім відкидає їх, прагнучи духовного очищення. Усі брати і сестри проходять перед його внутрішнім поглядом ніби колода карт, Корвін звертається до кожного з них, намагаючись досягти душевної рівноваги. Ставши Художником, подібно до Дворкіна, він переходить на новий рівень буття.

До старшого брата Еріка літописець першого п'ятикнижжя переймається почуттями симпатії й поваги, оскільки обох принципів єднає справжня любов до Амберу. У прощальній промові-прощанні Корвін подумки приходиться до згоди із усіма членами родини, аби потім зникнути у невідомому напрямку.

Створення нового Шляху відбувається майже підсвідомо, оскільки герой спочатку звертається до спогадів про перебування у Парижі в одному із численних життів, його пам'ять сповнюють дрібні слухові та зорові деталі. Єдність із природою проявляється у вируванні стихій при цьому. Проте сконцентрованість на артефакті твірної енергії і його самого перетворює на артефакт: «Нічого не мало значення. Був лише Камінь, палаючий Лабіринт і я сам – я ледве сам себе усвідомлював. [...] На певному рівні я розумів, що теж був частиною цього процесу. Певним чином я знав, що за умови, якби це робив хтось інший, то виник би інший Лабіринт» [2, с. 404].

Ставши деміургом, Корвін усвідомлює себе частиною макрокосму у найширшому його значенні: «Я відчував так, ніби знаходився у центрі Всесвіту, крокуючи по зірках», – згадував він потім [2, с. 405].

Таким чином, шлях героя, прокладений крізь біль і випробування, подолання ненависті приводить його до світотворення. Ставши деміургом, головний герой прощається із знайомим йому Всесвітом та переходить на новий рівень.

Література:

1. Желязні Р. Хроніки Амбера: Романи. Кн. 1. / Р. Желязні. – Запорозьке : Російська культура, 1993. – 351 с.
2. Желязні Р. Хроніки Амбера: Романи. Кн. 2. / Р. Желязні. – Запорозьке : Російська культура, 1993. – 448 с.
3. Кельтська міфологія: Енциклопедія. – М. : Изд-во Эксмо, 2004. – 640 с.
4. Юнг К.-Г. О психології бессознательного / К.-Г.Юнг // Психологія бессознательного. – М.: Канон+, 2003. – С. 27–174.
5. Krulik Th. Roger Zelazny / Th. Krulik. – N.Y. : The Ungar Publishing Company, 1986. – 178 p.
6. Lindskold J. Roger Zelazny / J. Lindskold. – N.Y. : The Ungar Publishing Company, 1993. – 138 p.

УДК 82.0

О. П. Колінько,

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА КРИЗЬ ПРИЗМУ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ

У статті робиться спроба мультикультурного аналізу зарубіжної дитячої літератури. Пропонується академічне визначення мультикультуралізму, який з часом розширює межі свого побутування й інтерпретації та стає центром дослідницьких зацікавлень не тільки філософів, соціологів, політологів, культурологів, лінгвістів. Можливістю втілення принципів мультикультуралізму, його практикою останнім часом цікавляться й літературознавці, уможливаючи появу термінів мультикультурна література, мультикультурний аналіз, які цілком прийнятні й для аналізу дитячої літератури, зокрема, й зарубіжної. Саме художні тексти англійської письменниці Жаклін Вілсон, шведського письменника Ульфа Старка та молодшої норвезької авторки Марії Парр демонструють широкі можливості мультикультурного їх прочитання, коли юні читачі мають можливість не тільки отождествити свої переживання з тими емоціями й почуттями, які вирують у душах їхніх однолітків з різних країн, але й здобувати досвід Інакшості, порівнювати свій життєвий досвід із досвідом зарубіжних ровесників, примножуючи знання про людей, спосіб життя яких так відрізняється від домінуючої групи. Наголошується також, що психологічні образи дітей у творах Марії Парр універсалізуються, створюючи психологічний образ Іншого, який здатний наблизити читача до внутрішнього світу людини іншої національності за допомогою витонченіших і багатозначних сюжетних і характеротворчих засобів.

Висновується, що теми і проблеми, які порушують зарубіжні письменники в творах для дітей, є актуальними і цікавими як для української дитини, так і для англійської, шведської, норвезької. Тому їх варто читати разом: з однолітками, батьками, вчителями, привносячи ідеї розуміння і поваги один до одного із книжкової реальності у життя. Тут якраз повною мірою і спрацьовує мультикультуральний підхід до вивчення дитячої літератури.

Ключові слова: мультикультуралізм, мультикультурний аналіз, мультикультурна література, зарубіжна дитяча література, Інакшість, психологічний образ Іншого.

В статье делается попытка мультикультурного анализа зарубежной детской литературы. Предлагается академическое определение мультикультурализма, который со временем расширяет границы своего бытования и интерпретации, становится центром исследовательских интересов не только философов, социологов, политологов, культурологов, лингвистов. Возможностью внедрения принципов мультикультурализма, его практикой последнее время интересуются и литературоведы, создавая условия для появления терминов мультикультурная литература, мультикультурный анализ, которые полностью приемлемы и для анализа детской литературы, в частности, и зарубежной. Именно художественные тексты английской писательницы Жаклин Уилсон, шведского писателя Ульфа Старка и молодой норвежской авторки Марии Парр демонстрируют широкие возможности мультикультурного их прочтения, когда юные читатели могут не только отождествлять свои переживания с теми эмоциями и чувствами, которые волнуют их ровесников из разных стран, но и получать опыт Другого, сравнивая свой жизненный опыт из опытом зарубежных сверстников, умножая знания о людях, чей образ жизни так отличается от доминирующей группы. Акцентируется также, что психологические образы детей в произведениях Марии Парр универсализируются, создавая психологический образ Другого, который в состоянии приблизит читателя к внутреннему миру человека другой национальной с помощью утонченных и многозначительных сюжетных и характеротворческих способов.

Подытоживается, что темы и проблемы, которые поднимают зарубежные писатели в произведениях для детей, есть актуальными и интересными как для украинского ребёнка, так и для английского, шведского, норвежского. Поэтому их стоит читать вместе: с ровесниками, родителями, учителями, внедряя идеи понимания и уважения друг к другу из книжной реальности в жизненную. Здесь как раз в полной степени и срабатывает мультикультуральный подход к изучению детской литературы.

Ключевые слова: мультикультурализм, мультикультурный анализ, мультикультурная литература, зарубежная детская литература, Другой, психологический образ Другого.

This article attempts to analyze foreign multicultural children's literature. The academic definition of multiculturalism is proposed here, which eventually pushed the boundaries of its existence and interpretation and became the center of research interest not only among philosophers, sociologists, political scientists but cultural scientists, linguists. The possibility of the principles of multiculturalism, its recent practice and literary interest makes possible to appear such terms as multicultural literature, multicultural analysis, which are quite acceptable to analyze children's literature and foreign one in particular. The literary texts by British writer Zhaklin Vilson, Swedish writer Ulf Stark and young Norwegian author Mary Parr demonstrate broad possibilities to read them through the light of multiculturalism when young readers have the opportunity not only to identify their experiences with the emotions and feelings that are raging in the hearts of their coevals from around the world but also gain experience of Otherness, compare their experience with the experience of foreign coevals, increasing knowledge about people whose way of life is so different from the dominant group. It is noted also that the psychological images of children in Mary Parr's works are universalized creating mental image of the Other, which is able to bring the reader into the inner world of man of other nationalities using sophisticated and valued means to create plots and images.

It is summed that the themes and issues that foreign writers raise in the works for children are important and interesting for the children of all nationalities – Ukrainian and English, Swedish and Norwegian etc. Therefore, they should be read together with coevals, parents, and teachers, bringing the idea of understanding and respecting each other from book reality into real life. So the multicultural approach to the study of children's literature works fully here.

Keywords: multiculturalism, multicultural analysis, multicultural literature, foreign children's literature, Otherness, psychological image of the Other.

Донедавна вважалося, що мультикультуралізм – один із атрибутів культури США к. XX – початку XXI ст., однак в умовах існуючої сьогодні глобалізації це явище перестає бути надбанням певної країни чи держави, більше того, воно універсалізується і набуває багатозначності. «У процесі мультикультурних контактів ми виходимо у простір «між», у простір «транс» із метою віднайдення порозуміння. Це потенційно нова цілісність, нове комунікативне суспільство, в якому виробляються нові комунікативні цінності» [2, с. 7], – слушно зауважує Л. Горбунова.

Найпоширенішим визначенням мультикультуралізму є академічне, яким послуговується більшість дослідників: «Мультикультуралізм – явище суспільного життя, яке полягає в співіснуванні у рамках одного суспільства багатьох культур. Також цим словом називають філософський світогляд і філософську теорію, які стверджують, що наявність у суспільстві багатьох культур – це природний стан суспільного життя і до нього треба ставитись відповідно. З точки зору мультикультуралізму крайністю і відхиленням від норми є намагання утвердити у суспільному житті одну єдину «загальноприйнятну» культуру, що часто буває у суспільствах тоталітарного типу» [5].

Розширюючи межі свого побутування, мультикультуралізм дедалі більше привертає увагу різних вчених – філософів, соціологів, політологів, культурологів, лінгвістів. Можливість втілення принципів мультикультуралізму, його практикою цікавляться й літературознавці. Адже, як зазначав Едвард Саїд, «суспільство та літературну культуру можна зрозуміти і слід вивчати лише у парі» [6, с. 44]. Ця думка вченого є досить актуальною, позаяк за спостереженням Карен П. Сміт (Karen P. Smith) та Дж. Таксея, мультикультуралізм віднедавна висвітлює набагато більший спектр суспільних і культурних сфер, як-то люди з фізичними особливостями, представники сексуальних меншин, люди різних віросповідань, літні люди, а також ті особи, чий стиль життя та чи так відрізняється від доміантної групи [Цит. за: 4]. Отже, на часі дослідження тих особливостей культурних та літературних процесів, які в сучасних реаліях є основними репрезентантами мультикультуралізму в багатьох художніх текстах. Цей аспект є досить актуальним, що визначає наукову доцільність пропонованої розвідки і окреслює певне коло завдань, цікавих з точки зору заявленої теми: мультикультуралізм в культурі, літературі взагалі й дитячій, зокрема.

«Термін «мультикультурна література», як і мультикультуралізм, передбачає не тільки презентації концепту Інакшості й умовного «вікна» в світ, але й звертається до соціальної справедливості, толерантності, поваги, розуміння, автентичності в літературних текстах і впровадження критичного мультикультурного аналізу при прочитанні будь-якого тексту, написаного для дитини, або ж тексту, що входить в коло дитячого читання» [4], – зазначає О. Луцесвська. Вона одна з перших дослідників пропонує вивчати літературу, зосібна, дитячу, мультикультурно. Такий підхід є новим і досить цікавим у цій сфері. Відомо, що дитяча література та формування її канону як предмету вивчення у вищій школі розглядаються у тісній сув'язі з педагогікою, психологією, теорією літератури, культурологією, адже книжка для дітей покликана формувати як ціннісні аспекти особистості, суспільні погляди, так і навчати й виховувати підрастаюче покоління розуміти себе, свою культурну приналежність. Утім дитяча література висвітлює велику кількість культурних аспектів, які торкаються духовних надбань інших народів. Кожен з нас має певний суспільний і культурний досвід, і тому міжкультурний обмін дасть можливість не тільки для розуміння, а й взаємоповаги до рівноправного співіснування різноманітних форм культурного життя, в тому числі, «субкультурних форм, може стати для полікультурного, фрагментованого суспільства такою поєднуючою ідеологією» [3, с. 99].

Досягнути «поєднуючої ідеології», орієнтованої на загальнолюдські цінності, – справа педагогів і науковців, які працюють з дітьми та дитячою літературою. І ця «формула» є дуже актуальною. Тому є доцільним говорити про мультикультуралізм як один із напрямів вивчення дитячої літератури, в основу якого покладена мета цінувати й розрізняти культуру Інакшості. Звичайно, що Інакшість – це досить критичний концепт, що потребує ґрунтовного обговорення й розроблення методологій його розуміння. А в контексті вивчення дитячої літератури вимагає уточнень і дефініцій. І хоча є різні підходи до цього явища, досить суперечливі й неоднозначні, й іноді цей дискурс навіть заходить в тупий кут і деякі вчені проголошують, що XXI століття буде століттям «сутички цивілізацій» чи «війни культур», усе ж варто наголосити, що при читанні й викладанні дитячої літератури необхідно використовувати унікальну можливість зустрічі з Іншим як потенційно можливим «Я», коли включаються у простір комунікації власні можливості бути Іншими. Як наголошує О. Луцесвська, «важливо розуміти, що мультикультурне читання є превентивним методом проти ксенофобії, расизму, нетолерантного ставлення загалом. Поза етнічним питанням мультикультуралізм, як ми знаємо, стосується будь-яких форм Інакшості. А в українській дитячій літературі не висвітлена ґрунтовно культура різних соціальних груп, досі спостерігаються гендерні стереотипи, бракує тем про людей з «особливими» потребами тощо» [4].

А який стан справ з такими питаннями і проблемами у сучасній зарубіжній дитячій літературі? Передаючи не лише знання, а й емоційний заряд любові, який однаково необхідний кожному у будь-якому віці, незалежно від національної приналежності чи місця проживання, звертаючись як до дитини, так і до дорослого, зарубіжна дитяча література останніх двох десятиліть пропонує чимало творів, сюжет яких побудовано за принципом «від стереотипу – до розуміння», коли читач разом з персонажем поступово проймається духовною близькістю з Іншим. Звернімося за прикладами до творів тих зарубіжних авторів, які можна назвати мультикультурними текстами.

Дама Жаклін Вілсон (1945), англійська дитяча письменниця, у творах для дітей торкається темних сторін життя: мати покидає у притулку малу Трейсі Бікер («Щоденник Трейсі Бікер»), новонароджену Ейпріл викидають на смітник («Дівчина-знахідка»), сестри Стар і Долфін живуть із психічно хворою матір'ю-алкоголічкою («Розмальована мама»), родину Пруденс і Грейс тиранить батько-деспот («Уроки кохання»), над дівчинкою Дарлінг знущається вітчим і захистити від нього не може навіть любляча бабуся («Секрети»). Психологію непростого дружби та стосунків двох дівчаток – Вікі і Джейд – розкриває Жаклін Вілсон у повісті «Вікі-Ангел». Більшість її героїнь показані в критичних ситуаціях, які вимагають від них чи то допомоги, чи то прийняття важливих, навіть життєво необхідних рішень. Та її героїні – дівчата із сильним характером: вони витримують різні випробування долі, можуть помилятися, діяти необачно, але, врешті-решт правильно оцінюють і себе, і оточуючих. Це закономірно, адже, за твердженням психологів, образи «Я», що створює у своїй свідомості підліток, відображають усе багатство його життя. Уявлення про фізичне «Я», свій розум, здібності у різних сферах, силу характеру, товариствість, доброту та інші якості, інтегруючись, утворюють когнітивний компонент «Я-концепції» підлітка. З ним тісно пов'язані оцінні і поведінкові компоненти. Для підлітка важливо не просто знати, який він насправді, але й розуміти, наскільки значущими є його індивідуальні особливості, їх оцінка істотно залежить від системи цінностей, що складається завдяки впливу родини й однолітків.

Юні читачі, радше дівчатка, мають можливість не тільки ототожнювати свої переживання з тими емоціями й почуттями, які вирують у душах їхніх однолітків, але й здобувати досвід Інакшости. Читаючи тексти Жаклін Вілсон і аналізуючи їх мультикультурно під керівництвом педагога, діти цілком здатні зрозуміти мотиви й характер поведінки персонажів, їхні непрості стосунки з дорослими, їхні захоплення, пустощі й зовсім недитячі роздуми про життя, справжні цінності, щоб зруйнувати ті чи ті сформовані стереотипи та розширити свій видокруг, порівнювати свій життєвий досвід із досвідом зарубіжних ровесників, примножуючи знання про людей, спосіб життя яких так схожий або відрізняється від домінуючої групи.

Письменниця порушує широке коло соціальних проблем: розлучення, усиновлення, життя у дитячому будинку, психічна хвороба рідних чи близьких, зрада; а також багато проблем і комплексів підліткового віку: першого кохання, конфліктів з батьками та вчителями – тобто основних тем і проблем, які хвилюють не тільки англійських дівчаток, а є болючими і злободенними для дитини будь-якої країни, нації. Для юних читачів твори Жаклін Вілсон є цікавими, адже в них простежується основний принцип мультикультуралізму, коли Чужий стає Близьким, відчуженість ті ж проблеми, що існують в будь-якому сучасному суспільстві – чи то англійському, українському чи інших. Тут маємо якраз ту ситуацію, коли «для того, щоб дійти до розуміння іншої культури, необхідно, передусім, вийти за межі власної культури та зробити її предметом свого раціонального пізнання» [2, с. 12].

Своєрідна проза шведського письменника Ульфа Старка (1944) також придатна для прочитання крізь призму мультикультуралізму. Майже усі герої письменника – диваки, і не просто диваки, а такі, які впевнено втілюють у життя дивацтва і примушують дуже дорослих і правильних читачів по-іншому подивитися на ту або іншу ситуацію. Так, Сікстен («Сікстен») одружує власного батька, щоб звільнитися від його надмірного опікування. Берра, в якого немає дідуся, вибирає його для себе у будинку для людей похилого віку («Чи вмієш ти свистіти, Йоханна?»), сам почувається щасливим і останні дні старого також наповнюються смыслом. Малий Ульф перевдягається дівчинкою для того, щоб його сестричка, яка померла ще до народження, змогла подивитися на цей світ його очима («Моя сестричка – янгол»).

Стрижену під хлопчика Симоноу через випадкову помилку в новій школі починають вважати Симоном. Проти своєї волі втягнута в маскарад, Симоноу кидає виклик сусіду по парті, стає першим бешкетником класу, закохує в себе дівчат та переживає перше кохання. Безглузде непорозуміння, мовби снігова лавина, викликає низку ризикованих пустощів у школі. Та ще душевний спокій Симоноу порушений втратою улюбленої собаки, тривогою за тяжкохворого дідуся, відсутністю взаєморозуміння з вітчимом, першим коханням («Диваки і зануди»). У двох останніх повістях автор торкається дуже делікатної гомосексуальної теми, якої бракує, скажімо, в творах для дітей українських письменників, однак, це не означає, що вона відсутня у нашому суспільстві. Незвичайні, «дивні» образи дітей Ульфа Старка урізноманітнюють життя, примушують подивитися на світ та різні його проблеми по-іншому, невимушено, прориваючи коло умовностей і комплексів, які оточують дітей і дорослих.

Читаючи твори шведського письменника мультикультурно, діти мали б досвід перенесення свого культурного базису на інший і навпаки, що сприяло б вихованню толерантності, взаємоповаги, духовному й психологічному взаємозбагаченню. Як зазначає В. Будний, «читає перегляне чи освіжить в пам'яті те, що він знає про світ і про себе в ньому» [1, с. 383].

Книги норвезької дитячої письменниці Марії Парр (1981) «Вафельне серце» (2005), «Тоня Гліммердал» (2009) також надаються для мультикультурного аналізу. На перший погляд, це захопливі веселі твори про незвичайні пригоди дітей 9–10-літнього віку. Утім при вдумливому прочитанні окреслюються психологічні образи дітей: 9-річного хлопчика Трілле, його однокласниці та сусідки Лени, які живуть у бухті Щепки-Матільди. Попри невимовну фантазію і неймовірні вигадки, через які діти втрапляють у різні, часом небезпечні ситуації, вони здатні на глибокі почуття, переживання. Тож авторка часто зосереджується на внутрішньому стані дітей, передає їхні емоції, настрої, думки, міркування про зовсім дорослі речі.

Дівчинка Тоня – головна героїня другої книги письменниці, їй майже 10 років, вона хороbra, винахідлива і наполеглива, але вона єдина дитина в Гліммердалі, її авторка називає «маленькою володаркою» Гліммердала. Живе вона з татом, а її мама дослідниця морів, нині вона в Гренландії, за висловом Тоні, «хоче з'ясувати, чи багато там криги тане», тобто надовго від'їжджає з дому, залишаючи виховання доньки на батька. Тоня почувається дуже самотньою, її найкращим другом є старий непривітний Гунвальд 74 років, якому вона довіряє свої таємниці, та й він, самотній, так само відкриває дівчинці свою душу. Дівчинка страждає від відсутності друзів-однолітків, утім вона оптимістка, сама собі придумує заняття, розваги та інколи їй стає дуже сумно. Тож книга попри такий, здавалося б, розважальний сюжет, пригоди Тоні, смішні ситуації, у які вона постійно втрапляє, теж торкається важливих проблем: перешкод, що постійно виникають між дітьми і дорослими, показує можливі шляхи їх подолання, торкається проблеми сирітства, коли є батько і мати та ін. Авторка, моделюючи різні ситуації, примушує юних читачів незалежно від їх національної приналежності, прислуховуватися до думок персонажів, співпереживати з ними, симпатизувати їм, оцінювати їх вчинки, зіставляючи зі своїми, робити висновки. Вимальовується «психологічний образ Іншого, який вирізняється з-поміж розмаїтого імагологічного літературного

арсеналу здатністю наблизити читача до внутрішнього світу людини іншої національності за допомогою витонченіших і багатозначних сюжетних і характеротворчих засобів» [1, с. 370]

Дуже схожими є психологічні образи дівчаток Жаклін Вілсон, Марії Парр, А. Ліндгрена. Продовжуючи кращі традиції скандинавської літератури, Марія Парр показує, що дитина – це маленький дорослий з цілим комплексом проблем, зі своїм поглядом на світ, тож вони мають бути урівняні в правах; дозволяє своїм героям сприймати гру як життєву реальність, що вивіщує дитину в її власних очах; звертаючись до теми самотньої дитини, актуалізує проблему дитини-сироти, вкотре привертаючи до неї увагу суспільства. Утім сирітство і самотність, акцентує письменниця, мають радше духовний характер, хоч і соціальний аспект цієї проблеми також прочитується. Таким чином, Марія Парр висловлюється за визнання прав дітей як на суспільному, так і на державному рівні, актуалізуючи один із принципів мультикультуралізму – «зближення концепту свободи індивіду з ідеєю прав людини і прав колективу» [3, с. 100–101].

Отже, твори зарубіжних письменників цілком надаються до аналізу кризь призму мультикультуралізму, виховуючи повагу до певних культурних цінностей, взаємобагачення культур, а також розвитку нової, комунікативної, етики і моралі. А з цього висновується, що мультикультурний чинник може входити у структуру сучасного літературознавчого дискурсу й дитячої літератури, зокрема. Теми, які хвилюють дітей, і проблеми, які порушують зарубіжні письменники в творах для дітей, є актуальними і цікавими як для англійської, шведської, норвезької дитини, так і української й багатьох інших, «навіюючи думку про те, що ми – українці і євреї, англійці і китайці, чорні, білі й жовті – нащадки Адама і Єви [1, с. 383]. Можливо, тому такі книги варто читати разом, привносячи ідеї розуміння і поваги один до одного із книжкової реальності у життєву. Тут якраз повною мірою і спрацьовує мультикультуральний підхід до вивчення дитячої літератури.

Безперечно, цією розвідкою не вичерпується повнота осмислення заявленої теми, вона є лише першим кроком до більш глибоких досліджень дитячої літератури кризь призму мультикультуралізму.

Література:

1. Будний В. Порівняльне літературознавство / В. Будний, М. Ільницький. – К. : Кисво-Могиланська академія, 2008. – 430 с.
2. Горбунова Л. Мультикультуралізм в освіті : імперативи, можливості та загрози // Культура і сучасність : альманах – К. : Міленіум, 2011. – № 1. – С. 5–13.
3. Дрожжина С.В. Мультикультуралізм : теоретичні і практичні аспекти / С. Дрожжина // Політичний менеджмент. – 2008. – № 3 (30). – С. 96–106.
4. Луцешська Оксана. Мультикультурний і критичний мультикультурний аналіз в системі вивчення дитячої літератури США / Оксана Луцешська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kazkarka.com/studiji/multykulturnyj-i-krytychnyj-multykulturnyj-analiz-v-systemi-vyvchennya-dytychoji-literatury-ssha.html>.
5. Мультикультуралізм. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ru.wikipedia.org/wiki/.
6. Саїд Едвард. Орієнталізм / Едвард Саїд. – К. : Основи, 2001. – 511 с.

УДК 811

Е. А. Колмыкова,

Измаильский государственный гуманитарный университет, г. Измаил

МИХАИЛ КУЗМИН – ПЕРЕВОДЧИК

Яскравий представник літератури Срібної доби в цілому та російського естетизму зокрема, був відомий не лише як письменник та поет, музикант та художник, але й як критик та перекладач. Метою статті є виявлення ідей Міхаїла Кузміна щодо мистецтва перекладу. Серед питань, що хвилювали М. Кузміна, були: достеменність перекладу, збереження стилю та форми тексту, що перекладається, відповідальність перекладача перед автором літературного твору та перед читачами. Характерною рисою перекладацьких поглядів М. Кузміна є віддзеркалення в них принципів естетизму (єдність форми та змісту, звернення до античності та класики, тощо), представником якого він був.

Ключові слова: переклад, естетизм, форма, стиль.

Ярчайший представитель литературы Серебряного века в целом и российского эстетизма в частности, известен не только как писатель и поэт, музыкант и художник, но и как критик и переводчик. Цель статьи заключается в выявлении идей Михаила Кузмина об искусстве перевода. Среди вопросов, волновавших М. Кузмина, следует отметить: точность перевода, сохранение стиля и формы исходного текста, ответственность переводчика перед автором художественного произведения и перед читателями. Характерной чертой переводческих взглядов М. Кузмина является отражение в них принципов эстетизма (единство формы и содержания, обращение к античности и классике и т.д.), представителем которого он и являлся.

Ключевые слова: перевод, эстетизм, форма, стиль.

An outstanding representative of the Silver Age literature in general and Russian aestheticism in particular is famous not only as a writer and poet, musician and artist, but also as a critic and translator. The article aims at revealing the ideas of Mikhail Kuzmin concerning the art of translation. The most important questions for Mikhail Kuzmin were: the accuracy of the translation, preserving of the style and form of the text to be translated, the responsibility of the translator before the author of the literary work and before the readers. Mikhail Kuzmin's views upon translation reflect the principles of aestheticism (the unity of manner and matter, address to antiquity and the classics, etc.), the representative of which he was.

Keywords: translation, aestheticism, form, style.

Известно, что существует две основные концепции художественного перевода – лингвистическая и литературоведческая. Предметом исследования лингвистов является сам переводческий процесс (поиск лексических, грамматических и текстовых соответствий), в то время как сфера интересов литературоведов – это, прежде всего, аксеологические аспекты перевода. Трудно не согласиться с В. Виноградовым, подчеркивающим взаимозависимость обеих концепций: «...при анализе переводческих проблем, например, на материале художественного перевода, лингвисту не обойтись без эстетических оценок и литературоведческих подходов, а литературоведу, размышляющему о переводе, постоянно приходится обращаться к лингвистическим понятиям» [1, с. 9].

В данной связи безусловный интерес представляет литературное наследие представителей Серебряного века, многие из которых в своем переводческом творчестве соединяли оба подхода – лингвистический и литературоведческий.